

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ชุมชนการปฏิบัติ : กรณีศึกษาชมรมจักรยานวันอาทิตย์
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นายกานต์ ศิริรัตนพันธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์มนัส	ยอดคำ	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. เกษม	นครเขตต์	กรรมการ
อาจารย์สามารถ	ศรีจ้านงค์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการรวมตัวของสมาชิกชมรมจักรยานวันอาทิตย์จังหวัดเชียงใหม่และศักยภาพของชมรมในฐานะเป็นภาคีส่งเสริมสุขภาพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ประธานชมรม ผู้ก่อตั้งชมรม คณะกรรมการและสมาชิกชมรม และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้จักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบการสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบกึ่งโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง

การศึกษาพบว่า กรอบแนวคิดชุมชนการปฏิบัติ อันประกอบด้วย 3 ส่วน คือ มิติการปฏิบัติ การร้อยรัด และอัตลักษณ์ของชมรม เป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจกระบวนการรวมตัวของชมรมที่เริ่มก่อตั้งจากการเจรจา ตกลงร่วมกันของผู้ที่สนใจการขี่จักรยานเหมือนกัน ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วม และเกิดการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เป็นการร้อยรัดความสัมพันธ์ของคนและองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติด้านการเดินทาง การออกกำลังกาย การรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงาน การท่องเที่ยวและนันทนาการ และการเสริมสร้างคุณธรรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน ส่งผลต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ของสมาชิกชมรม ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้จักรยาน การแต่งกายทะมัดทะแมงขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการขี่จักรยานเพื่อออกกำลังกาย การท่องเที่ยวและนันทนาการ ตลอดจนการขี่จักรยานเพื่อเดินทางระยะสั้นเพื่อลดปัญหาการจราจรและมลภาวะ มีความตระหนักในการช่วยรักษาสมบัติส่วนรวมและไม่ทำลายสภาพแวดล้อม รวมทั้งมีคุณธรรมด้วย

ในด้านศักยภาพของชมรมในฐานะเป็นภาคี ส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ชมรมมีส่วนในการผลักดันให้เกิดนโยบายที่เอื้อการใช้จักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ นโยบายเรื่องขอความร่วมมือในการสัญจรอย่างระมัดระวังต่อผู้ใช้จักรยานเป็นกรณีพิเศษ และกำหนดช่องทางจักรยานบนถนนบางสายในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ส่งผลต่อเนื่องในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพและการขี่จักรยาน มีการสร้างทางจักรยานขึ้นตามถนนสายต่าง ๆ ในเขตเมืองเชียงใหม่ ผู้ใช้จักรยานยนต์มีความเคยชินและให้ความระมัดระวังผู้ใช้จักรยานมากขึ้น เปลี่ยนภาพลักษณ์ของผู้ใช้จักรยานให้มีคุณค่า เป็นที่ยอมรับในสังคม ทำให้มีผู้ใช้จักรยานมากขึ้น และเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดและมลภาวะ การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชมรมให้ดีขึ้น สมาชิกที่มีความหลากหลาย เป็นศักยภาพที่ส่งผลต่อการขยายแนวคิดและสร้างเครือข่ายผู้ใช้จักรยานให้กว้างขึ้น การเรียนรู้ของสมาชิกพัฒนาทักษะการขี่จักรยาน การดูแลรักษาจักรยาน การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการขี่จักรยานดีขึ้น เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการส่งเสริมสุขภาพ จากเดิมที่มองสุขภาพเป็นเรื่องของการรักษาโรคสู่การป้องกันและเห็นว่าสุขภาพสามารถสร้างได้ด้วยตนเอง

Thesis Title	Community of Practice : A Case Study of Sunday Bicycle Club, Chiang Mai Province		
Author	Mr. Kam Sirirattanaphan		
M.Ed.	Health Promotion		
Examining Committee	Assoc. Prof. Manus	Yodcome	Chairman
	Lect. Dr. Kasem	Nakornkhet	Member
	Lect. Samart	Srijumnong	Member

Abstract

This study was to investigate the formation of Chiang Mai Sunday Bicycle Club and its potential as a partner of the health promotion alliance. The study employed qualitative method having the researcher as an observer participating in various activities of the Club. Key informants for the study were the Club's chairperson, founders, Board members, and members as well as other concerned people in Chiang Mai. Instrument used included observation forms and question guideline for in-depth, semi-structured and non-structured interviews.

It was found that the community of practice conceptual framework, through the three elements, namely practice dimensions, linkage of the practices, and the identity, was helpful in understanding the formation of the Club. The Club was initiated by those who were interested in biking through their long process of negotiation forming a joint enterprise. Such group layout paved way for the mutual engagement of the members the process through which they mutually learned. Groups of practices were linked together through people and knowledge. The latter included traveling, exercise, environmental practices, energy conservation, tourism and recreation, and morality enhancement. Having practiced things together, members formed their own sense of self. Many had absorbed knowledge and expertise other than their own. They also had more skills of using bicycles, wore appropriate attire, had more positive attitude toward biking for exercise, tourism and recreation, as well as using bike for short traveling to alleviate traffic and environmental problems. They also had awareness of helping protecting the societal properties and environment and acquired higher morality.

In regard to the potential of the Club as a partner in the health promotion alliance, the Club had pushed forward for the policies which fostered using bikes in Chiang Mai areas. Some of these were the traffic authorities' plea for other road users to yield for the bikers and the construction of bike lanes in some roads resulting good environment for health promotion in general and biking in particular. The construction of the bike lanes was expanded to cover many more roads in town. Other traffic users were more concerned and careful with the bike users. Image of the bike users were improved and more accepted leading to the increasing of the bike users which in turn helped reduce traffic and pollution problems. In doing things together, members built up better relationship. The members' diverse background increased possibility of new member recruitment. Existing members learned and developed their skills concerning biking, bike maintenance, exercise for health, and had better attitude toward biking. They had reoriented themselves with new idea about health promotion shifting from the curative concern to the prevention and the role of the individual in taking care of him/herself.